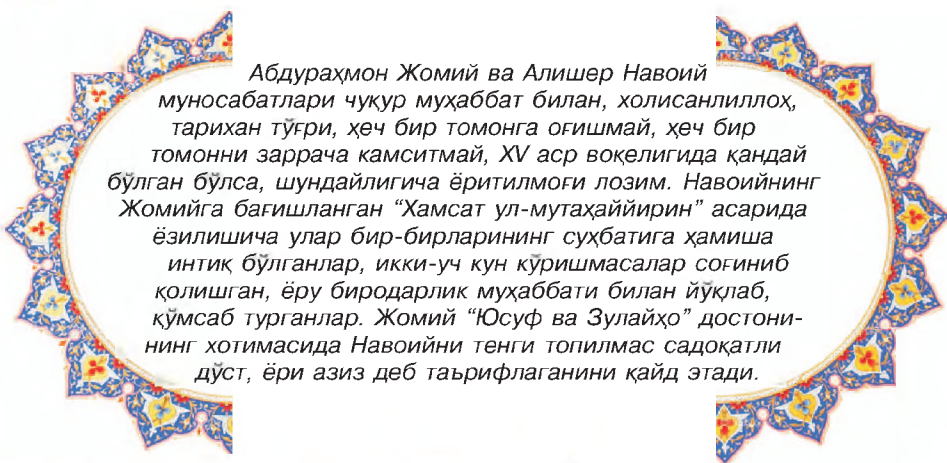

9 ФЕВРАЛЬ – АЛИШЕР НАВОИЙ ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН

Абдурахмон Жомий ва Алишер Навоий муносабатлари чуқур муҳаббат билан, холисанлилох, тарихан тўғри, ҳеч бир томонга оғишмай, ҳеч бир томонни заррача камситмай, XV аср воқелигида қандай бўлган бўлса, шундайлигича ёритилмоғи лозим. Навоийнинг Жомийга бағишланган "Ҳамсат ул-мутаҳаййирин" асаридида ёзилишича улар бир-бирларининг суҳбатига ҳамиша интиқ бўлганлар, икки-уч кун кўришмасалар соғиниб қолишган, ёру биродарлик муҳаббати билан йўқлаб, кўмсаб турганлар. Жомий "Юсуф ва Зулайхо" достони-нинг хотимасида Навоийни тенги топилмас садоқатли дўст, ёри азиз деб таърифлаганини қайд этади.

Алишер Навоий ва Абдурахмон Жомий

Биз шу икки мисолга учинчи бир мисолни қўшимча қиламиз. Абдурахмон Жомий вафоти муносабати билан ёзилган, "Девони Фоний"дан ўрин олган марсиясида Алишер Навоий Жомий сиймосидаги йўқотишни "Бир оламни ўзга бир оламга олиб кетдилар" деб тасвирлайди. Ҳа, бу икки буюк зот қадрон дўст эдилар. Зеро, айниқса, шўролар даврида, баъзан-баъзан хозир ҳам, Жомий ва Навоий муносабатлари шунчаки устозу шоғирд қабилида жўн ва юзак тарғиб қилиб келинди, гўёки Жомий Навоийнинг бирдан-бир устози, Навоий Жомий билан учрашмаганда биз билган ва бутун ҳақон эътироф этган буюк сўз санъаткори даражасига кўтарила олмасди ва шу қабилилар. Адабиётшуносликдаги бундай бир томонлама ва тор фикр адабиёт ва санъатнинг бошқа жанрларига ва, ҳаттоки, ҳайкалтарошликкача кўчиб ўтган эди.

Тарихий ҳақиқатнинг исбот ва тасдиқ этишича, Навоийнинг устозлари кўп ва хўп бўлгандир, улар буюк бобомизга билвосита (ёзиб қолдирган асарлари орқали) ва бевосита (мулоқотлари, ибратлари ва асарлари орқали) муайян даражада таъсир кўрсатганлар. Қолаверса, одамнинг ўзида бўлмаса, устозлари ҳам қанчалик кучли бўлмасинлар, у буюкликка эриша олмайдилар. Алишер Навоий эса туғма истеъдод-

дир. Академик Ойбек ҳамда тарихчи ва адиб Мирқарим Осимларнинг қайд этишларича, еш Алишернинг биринчи устози бобоси бўлган, туркий (ўзбек) шеъриятидаги илк устозлари шоир тоғалари бўлган. Сўнгра маликушшуаро мавлоно Лутфий ҳазратлари унга оқ фотиҳа берганлар, ёш Навоийни эътироф этиб, унинг бир байтига туркий ва форсийда битган 12 минг мисрадан иборат шеърий бисотларини тенг кўрганлар.

Академик файласуф Воҳид Зоҳидовнинг баён қилишича, Хусайн Бойқаро – Хусайний 1469 йилдан то Навоий умрининг охиригача унинг барча асарларининг биринчи ўқувчиси, биринчи фикр билдиргувчиси бўлган экан. Сақокий, Атоийлар унинг билвосита устозларидан бўлишган. Хожа Аҳмад Ясавий, Фаридууддин Аттор ("Мантқиқут-тайр" мисолида), Хожа Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари Навоийнинг билвосита устозларидан бўлишган. Хожа Убайдуллоҳ Аҳрор ҳам бевосита, ҳам билвосита устозларидан саналган. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Аҳмад Ҳожибек, Паҳлавон Муҳаммад, Саййид Ҳасан Ардашер каби тарихий шахслар ҳам ибратли ҳаётлари ва фаолиятлари билан Алишер Навоий камолотига ижобий таъсир кўрсатганлар.

Абдурахмон Жомий ва Алишер Навоий ўрталарида изчил ва муттасил муносабат ўрнатилган пайтда Навоий умрининг деярли ярмини яшаб бўлган, атоқли шоир сифатида аллақачон шаклланиб, девон соҳиби бўлиб, бутун мамлакатда кенг танилган, давлат арбоби сифатида эса вазирилик мартабаси, амирлик рутбасига лойиқ кўрилган ёрқин бир сиймо эди. Алишер Навоий ва Абдурахмон Жомий муносабатларига доир бундай аниқлик киритиб ўтишдан мақсадимиз шуки, токи буюк бобомизнинг сиймоси бутун салобати билан ёрқин намоён бўлаверсин.

Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, профессор.

Асрларни мунаббар адлаган даҳо

Тошкент ирригация ва мелиорация институтида Алишер Навоий таваллудининг 575 йиллиги муносабати билан "Асрларни мунаббар айлган даҳо" номли маънавий-маърифий ва маданий тадбир ўтказилди.

Унда олий ўқув юрти олимлари ва талабалари, адабиётшунослар ҳамда кенг жамоатчилик вакиллари иштирок этишди. Тадбирда сўз олганлар улуг шоир ижоди ўзбек тили ва адабиётининг ривожига, ўсиб келаётган ёш авлод тарбиясида беқўёс аҳамият касб этишини таъкидладилар.

Тақор ҳамда хонандалар, мусаввирлар учун ҳам битмас-туганмас илҳом манбаи бўлиб хизмат қилаётир. – Мустанқиллигимиз туфайли миллий маънавиятимизнинг том маънодаги ажралмас қисми бўлган аллома ижодини ўрганишга бўлган эътибор янада кучайди, – дейди Тошкент ирригация ва мелиорация институтининг маънавий-маърифий ишлар бўйича проректори

Қодиржон Шавазов. – Алишер Навоий она тилимизнинг софлиги, раволиги, унинг гўзаллиги ва жозибасини исботлаб берган биринчи тилшунослардан. Қолаверса, ёш авлоднинг юксак маънавиятини инсонлар этиб тарбиялашда шоир асарларининг ўрни катта.

Тадбирда мутафаккир шоирнинг ғазаллари, рубоийларидан намуналар ўқилди, талабалар томонидан аллома ҳаёти ва ижодига доир турли сахна кўринишлари ижро этилди. Мумтоз кўй-қўшиқлар эса йиғилганларга ўзгача кайфият бағишлади.

Муқаддас БОБОМУҲАММЕДОВА

О Реклама ва эълонлар

ASAKA BANK advertisement. Title: ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР! «АСАКА» БАНК. Content: 2016 йилнинг мамлакатимизда «СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА ЙИЛИ» деб номланиши муносабати билан қўйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади: «СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА». Includes a photo of a woman and child, and a table of branch locations.

PROMZONA advertisement. Title: АГРОТЕХНИКА техникани лизингга берамиз. Lists various agricultural machinery like tractors, harvesters, and pumps.

AVTOSALON «SARDOR AVTO INVEST» advertisement. Lists car models from ZAZ, LADA, and UAZ with prices and contact information.

МАХСУС ВА ОДДИЙ ТРАКТОРЛАР! advertisement. Lists various tractor models and their specifications.

ЗАНГИОТА ТУМАНИДАГИ «ТОҶТАНИҲОЗ-ОТА» ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИ advertisement. Promotes agricultural services and machinery.

Footer section with contact information, subscription rates, and publisher details for Qishloq Hayoti magazine.